

NOTA VOOR DE RAAD

Datum: 18 september 2018	Nummer raadsnota: BI.0180425
Onderwerp: Toekomst lokale omroep	

Portefeuillehouder: Piena	Bijlagen: 1. Beleidsplan 'ORTS onderweg' 2. Organisatieplan lokale omroep 3. Kijk- en luisteronderzoek ORTS 2016	Ter inzage: 1.
-------------------------------------	---	--------------------------

Voorstel:

1. Kennis nemen van het beleidsplan "ORTS Onderweg" en de daarin beschreven financiële wensen van de ORTS;
2. Kennis nemen van de twee in deze nota geschetste (financiële) scenario's;
3. Conform scenario 2 de ORTS een extra financiële bijdrage verstrekken van € 18.000 voor 2018 en € 46.000 extra voor 2019;
4. Dit bedrag van in totaal € 64.000 te onttrekken uit de vrije reserve.

Samenvatting

Lokale omroep ORTS ontvangt jaarlijks een vaste vergoeding van circa € 32.000 van de gemeente in het kader van haar zorgplicht. Deze zorg is rechtstreeks gekoppeld aan de zendmachtiging die door het Commissariaat van de Media aan de ORTS is verstrekt, op voordracht van de gemeenteraad. De gemeente is in dit opzicht het doorgeefluik van rijksfinanciën. Daarnaast verstrekt de gemeente nog jaarlijks een subsidie aan de ORTS voor 50% van de loonkosten van een GO-medewerker. Dit is ongeveer € 6.500 per jaar, waarmee de totale gemeentelijke bijdrage dus uit komt op een bedrag van € 38.500 per jaar.

Door een aantal interne en externe oorzaken is de ORTS de afgelopen jaren in de financiële problemen gekomen. Een in 2017 nieuw aangetreden bestuur heeft de afgelopen periode de organisatiestructuur en de financiën op orde gebracht en een visie op de toekomst van de ORTS beschreven in een beleidsplan. Op basis van dit plan vroeg het nieuwe bestuur van de ORTS het gemeentebestuur acuut (medio juli 2017) om een bedrag van € 20.000 beschikbaar te stellen, een garantiestelling van in totaal € 40.000 (t.b.v. 2017) en een bedrag van € 70.000 in 2018, afnemend met € 10.000 per jaar tot structureel € 40.000 vanaf 2021. Zonder deze financiële bijdragen van de gemeente zou het volgens het ORTS-bestuur niet mogelijk zijn om een volwaardige lokale omroep in Oosterhout op de been te houden.

Op 19 september 2017 heeft uw raad besloten om, op basis van dit verzoek, de ORTS een eenmalige extra bijdrage te verlenen van € 35.000.

Motie toekomstverkenning lokale omroep

Tegelijkertijd met het besluit tot een eenmalige bijdrage voor de ORTS in 2017 heeft u het college via een motie oproepen om te onderzoeken, bijvoorbeeld in de vorm van een City Challenge, welke

mogelijkheden er zijn om voor de gemeente Oosterhout een goede lokale omroepvoorziening te behouden en het businessplan van de ORTS hierbij als één van de alternatieven te beschouwen – en dus niet als enige.

In de uitwerking van deze motie heeft de gemeente in december 2017 oproepen in Weekblad Oosterhout geplaatst omtrent de invulling van de lokale omroepfunctie. De oproep werd daarnaast gepubliceerd op de gemeentelijke Facebookpagina, Instagram en de gemeentelijke website.

De oproep bestond uit twee vragen:

- Heeft u ideeën over hoe de lokale omroepfunctie in Oosterhout ingevuld zou moeten worden?
- Zou u het gesprek met de gemeente aan willen gaan over uw ideeën en eventuele initiatieven?

Op deze oproepen kwamen via het beschikbaar gestelde mailadres elf officiële reacties binnen. Enerzijds maakten enkele Oosterhouters van de gelegenheid gebruik om zich kritisch uit te laten over de kwaliteit van de huidige lokale omroep. Maar de meeste inzenders leverden een grote hoeveelheid opbouwende ideeën over de lokale omroep van de toekomst in hun ogen.

De gemeente heeft vervolgens de mensen die dat aangegeven hadden uitgenodigd om overleg te voeren over de lokale omroep van de toekomst. Ook uw raad is toen uitgenodigd om bij deze sessie aan te sluiten.

De onderwerpen die hierin besproken zijn hebben betrekking op alle niveaus van een omroeporganisatie. De gesprekken gingen van strategisch, via tactisch naar uitvoerend niveau en weer terug. Ambtelijk is getracht deze bijdragen, adviezen en opmerkingen te structureren in een bedrijfsmatig model (zie bijlage: Naar een vernieuwde lokale media-instelling in Oosterhout). Dit stuk is ook als terugkoppeling gestuurd naar alle deelnemers aan deze sessie (en hiermee ook aan de ORTS).

Naar aanleiding van deze sessie hebben zich echter geen nieuwe initiatieven/initiatiefnemers gemeld bij de gemeente. Wat op zich ook begrijpelijk is omdat de huidige zendtijdmachtiging nog tot 4 januari 2020 loopt.

Verzoek ORTS

Op 3 juli jl. ontvingen wij opnieuw een verzoek van het bestuur van de ORTS, begeleid met het beleidsplan “ORTS onderweg” dat een actualisering is van het beleidsplan “ORTS op weg” uit 2017. Zowel de inhoud uit het beleidsplan als het financiële verzoek zijn niet of nauwelijks gewijzigd. Het bestuur verzoekt de gemeente een extra bijdrage van € 70.000 voor 2018 aflopend met € 10.000 per jaar tot structureel € 40.000 vanaf 2021.

Op 16 juli is dit verzoek besproken met de ORTS. Naar aanleiding van dit gesprek en op verzoek van de gemeente heeft het bestuur van de ORTS haar beleidsplan “ORTS onderweg” opnieuw geactualiseerd (zie bijlage) door er een viertal (financiële) opties aan toe te voegen:

- Optie 1: extra structurele bijdrage van € 28.450
- Optie 2: extra structurele bijdrage van € 41.450
- Optie 3: extra structurele bijdrage van € 52.700
- Optie 4: extra structurele bijdrage van € 72.200

Het bestuur merkt hier wel bij op dat zij vindt dat de gemeente eerst een duidelijke visie moet ontwikkelen op hoe we als gemeente en samenleving, binnen Oosterhout met elkaar kunnen communiceren en elkaar informeren. Pas als dit helder is kan volgens het bestuur van de ORTS ook de rol van de media hierin worden vastgesteld en kan hierin overleg een structurele financiering aan gekoppeld worden.

Uit het beleidsplan blijkt duidelijk dat het bestuur een kwaliteitsslag wil maken en dat het extra geld dat ze opbouwend per optie daarvoor vragen gaat zitten in kosten voor management, nieuwe apparatuur, software en acquisitie. Het wordt echter niet echt duidelijk wat dit de gemeenschap gaat opleveren.

Uit de vervolgesprekken met het bestuur van de ORTS blijkt dat Optie 3 uit het beleidsplan voor hen de ondergrens is. Hierbij dient wel nog aangetekend te worden dat in alle gepresenteerde opties geen rekening is gehouden met de reeds bestaande loonkostensubsidie voor de GO-medewerker vanuit de gemeente (€ 6.500). De feitelijke extra bijdrage die het bestuur vraagt bedraagt derhalve afgerond € 46.000. Met deze extra bijdrage is volgens het bestuur van de ORTS een minimale verbetering te realiseren ten opzichte van de huidige situatie. Indien de gemeente niet tegemoet komt aan het verzoek van de ORTS (met als ondergrens Optie 3) dan ziet het bestuur zich genoodzaakt om de exploitatie per 1 november 2018 te beëindigen.

Het bestuur geeft aan dat ze nu een structurele oplossing wil, zodat haar continuïteit gewaarborgd wordt. De situatie waarbij zich elk jaar tot de gemeente moeten wenden voor een extra bijdrage vinden zij ongewenst. Het bestuur is immers nog steeds bezig met te overleven en kan zo niet bouwen aan een kwalitatieve/professionele organisatie. De datum van 1 november is ook niet ad random gekozen. Het bestuur kan naar eigen zeggen per 1 november 2018 niet meer voldoen aan haar financiële verplichtingen. Om wel aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen heeft het bestuur € 18.000 extra nodig voor 2018.

Voor de onderbouwing van haar verzoek verwijst het bestuur van de ORTS naar een concept begroting van de Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland (OLON) i.o.m. de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), waarbij er een begroting is opgesteld voor een semi-professionele lokale omroep met een exploitatieomvang van € 186.000. Deze begroting is gericht op de ambitie om te komen tot "Lokaal toereikend media-aanbod".

Landelijke ontwikkelingen

VNG heeft met het OLON en NLPO (Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen) een vernieuwingsconvenant¹ afgesloten. Volgens dit convenant is een vermindering van het aantal lokale omroepen onvermijdelijk, om overal in Nederland een "Lokaal toereikend media-aanbod" op diverse kanalen mogelijk en betaalbaar te maken. In een brief van de VNG van 20 juni jl. aan het Rijk zal de uitkomst dan ook zijn dat er in 2021 van de oorspronkelijke 260 individuele omroepen nog maar 80 zogenoemde streekomroepen zullen bestaan. Een gemiddelde streek bestaat dan uit ca. 150.000 inwoners. Volgens de VNG zijn de rijksmiddelen Gemeentefonds niet geënt op de actuele omroeptaken, daarom verzoekt de VNG in haar brief aan het Rijk om een eerste financiële impuls van € 12 miljoen gedurende 2 jaar.

Het is niet de bedoeling van het convenant dat lokale omroepen met dit convenant in de hand een verhoging van de bekostiging kunnen eisen. Kerndoel van het convenant is om het minimale, kwalitatieve niveau voor lokale omroepen vast te leggen als ambitie om in de komende jaren binnen alle gemeenten te realiseren door middel van streekomroepen. Dit is niet afgestemd op de huidige financiële mogelijkheden van gemeenten. Uitgangspunt voor bekostiging van lokale omroepen door gemeenten is en blijft de zorgplicht vanuit de Mediawet en de huidige uitkering in het gemeentefonds. Het Rijk heeft tot op heden nog geen toezeggingen gedaan om extra middelen voor bekostiging van de lokale omroepen te reserveren.

Lokale keuzes

De huidige gemeentelijke bijdrage is geënt op een normbedrag van € 1,30 per woonruimte en een loonkostensubsidie van ongeveer € 6.500. Omgerekend komt dit uit op een bijdrage van € 1,56 per woonruimte. Ter vergelijking: Uit onderzoek van het Commissariaat voor de Media blijkt dat het landelijke gemiddelde bedrag voor middelgrote gemeenten in 2015 op € 1,36 lag. En dat er ook gemeenten zijn die, naast de structurele bijdrage vanuit de bekostigingsplicht, nog een aanvullende vorm van bekostiging toekennen. In de meeste gevallen betreft dit dan een additionele bijdrage ter compensatie van huisvestingslasten, eenmalige subsidies of vergoedingen voor het uitzenden van gemeenteraadsvergaderingen, maar ook loonkostensubsidies zoals ook de ORTS reeds ontvangt.

Er zijn derhalve twee scenario's die we u willen voorleggen. Dit zijn de zogenaamde minimale variant en de vanuit ons oogpunt gezien maximale variant.

¹ Vernieuwingsconvenant gemeenten-lokale omroepen 2015-2018 VNG/OLON/NLPO

Scenario 1: Geen extra financiële bijdrage voor de ORTS

In dit scenario houden we vast aan de huidige bekostiging van 1,30 per woonruimte en de loonkostensubsidie voor de Go-medewerker (in totaal € 38.500).

Met dit scenario doen we al meer dan het richtsnoerbedrag van € 1,14 per huishouden (op basis waarvan wij als gemeente gecompenseerd worden in het gemeentefonds). Ook als we naar vergelijkbare gemeenten om ons heen kijken dan lijkt het erop dat wij met dit scenario de lokale omroep (boven)gemiddeld financieren met omgerekend € 1,56 per woonruimte t.o.v. € 1,36 gemiddeld in gemeenten met een omvang tussen de 20.000 en 40.000 woonruimten (2015).

Dit voorstel sluit ook aan bij het standpunt van de VNG. De VNG geeft immers aan dat de Rijksmiddelen Gemeentefonds momenteel ontoereikend zijn, maar dat uitgangspunt voor bekostiging door gemeenten de uitkering in het gemeentefonds moet blijven. Het is volgens de VNG dan ook aan het Rijk om hier extra gelden voor vrij te maken.

Ook vanuit het oogpunt van het huidige (beperkte) bereik van de ORTS (zie bijlage Kijk- en luisteronderzoek 2016) lijkt de huidige financiering passender dan het verzoek van de ORTS om een verdrievoudiging van de gemeentelijk bijdrage. Terecht zou de vraag gesteld kunnen worden wat een dergelijke extra bijdrage, ondanks de welwillendheid van het bestuur van de ORTS, daadwerkelijk op zal leveren in termen van het bereik van de ORTS. Er bestaat dus een reëel risico dat de inzet van extra gemeenschapsgelden niks of nauwelijks iets zullen opleveren voor deze zelfde gemeenschap.

Daar staat tegenover dat met de keuze voor dit scenario de verwachting is dat het bestuur van de ORTS zich genoodzaakt ziet om de exploitatie per 1 november 2018 te beëindigen. Zij kunnen immers naar eigen zeggen vanaf dat moment niet meer voldoen aan hun betalingsverplichtingen.

Daarnaast is het ook maar de vraag of we met dit scenario helemaal voldoen aan onze wettelijke plicht: Het zorgdragen voor de bekostiging van het functioneren van de lokale publieke media-instelling waarover de gemeenteraad positief heeft geadviseerd richting het Commissariaat voor de Media. Deze bekostiging betreft volgens de wet de vergoeding van de kosten die rechtstreeks verband houden met het verzorgen van de lokale publieke omroepdienst, voor zover die kosten niet op andere wijze zijn gedekt, op zodanige wijze dat op lokaal niveau in een toereikend media-aanbod kan worden voorzien en continuïteit van bekostiging is gewaarborgd.

Conform de jurisprudentie hierover is het aan de media-instelling om in de bekostigingsaanvraag helder te onderbouwen dat de gevraagde bijdrage nodig is om toereikend media-aanbod te verzorgen. Vervolgens dient het gemeentebestuur, als zij een lagere bijdrage dan gevraagd wil toekennen, zorgvuldig haar standpunt te motiveren dat een lager bedrag voldoende is voor het verzorgen van een toereikend media-aanbod.

Scenario 2: Een extra financiële bijdrage van € 18.000 voor 2018 en € 46.000 voor 2019

Met dit scenario stellen we allereerst de ORTS in staat om op de korte termijn te blijven voldoen aan haar financiële verplichtingen. Vervolgens bieden we hiermee in ieder geval voor 2019 de mogelijkheid aan de ORTS om zich als organisatie verder te ontwikkelen en komen we voor 2019 tegemoet aan hun verzoek (minimaal optie 3 uit hun beleidsplan). Dit is echter wel onder voorwaarde dat er een outputcontract wordt gesloten, zodat de gemeente ook mede kan sturen op de effectiviteit en doelmatigheid van de besteding van de gelden.

Ondanks dat de gemeente niet gaat over de bedrijfsvoering van de ORTS willen we natuurlijk wel zien dat deze middelen juist besteed worden. Dit is overigens ook volledig legitiem. Het gemeentebestuur is volgens het Commissariaat voor de Media immers belast met de jaarlijkse jaarrekening-technische toetsing en de toetsing van de doelmatigheid en doeltreffendheid van de besteding van de gelden die in het kader van de bekostiging aan de lokale media-instelling zijn verstrekt.

Door te gaan werken met een outputcontract komen we overigens ook tegemoet aan de vraag van de ORTS zelf om meer regie te nemen als gemeente en het voorstel om te werken met betaalde

producties vanuit de gemeente. Uiteraard zullen we hierbij wel de wettelijke bepalingen inzake de redactionele onafhankelijkheid van de lokale media-instelling in ogenschouw moeten blijven nemen.

Met dit scenario lijken we (meer dan) te voldoen aan onze wettelijke plicht tot bekostiging van het functioneren van de lokale publieke media-instelling. Bewust koppelen we de bijdrage wel aan de lopende zendtijdmachtiging en kiezen we dus niet voor een structurele regeling. Wij vinden namelijk dat de bekostiging onderdeel moet zijn van de besluitvorming rondom de nieuw te verlenen zendtijdmachtiging per 4 januari 2020, waarvoor ook andere partijen (met mogelijk een andere financiële ondersteuningsvraag) zich kunnen inschrijven.

Voorstel

Op basis van bovenstaande adviseren wij u om conform scenario 2 de lokale omroep voor in ieder geval de lopende zendtijdmachtiging te bestendigen middels een extra bijdrage van € 18.000 voor 2018 en een extra bijdrage van € 46.000 voor 2019. Een structurelere toezegging vinden wij echter te voorbarig aangezien de huidige zendtijdmachtiging eindigt per 4 januari 2020. Dit voorstel komt hiermee niet overeen met het voorkeursscenario van de ORTS zelf (€ 70.000 in 2018, afbouwend met € 10.000 per jaar naar structureel € 40.000 vanaf 2021).

Wat willen we bereiken?

Conform het Bestuursakkoord 2018-2022 hechten wij aan goed functionerende media. Zij zijn niet alleen van levensbelang voor de vitaliteit van de (lokale) democratie, ze vervullen ook een belangrijke rol in de informatievoorziening van onze inwoners. Ondanks het feit dat er vraagtekens gesteld kunnen worden bij de voorgestelde bijdrage in relatie tot het huidige bereik van de ORTS, zijn we er van overtuigd dat de ORTS nog steeds een voor de gemeente belangrijke doelgroep bereikt (65+).

Door aan de extra bijdrage 2019 een outputcontract te koppelen willen we de relevantie van de lokale omroep voor Oosterhout verder vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Zoals gesteld gaan we aan de extra bijdrage in overleg met de ORTS een outputcontract koppelen. Hierbij zullen de volgende punten als leidraad dienen:

- Verhogen relevantie lokale omroep door aanbod gemeentelijke informatie via kanalen lokale omroep (distributie). Bijv. kabelkrant loop met openingstijden milieustraat, gemeentehuis, meldpunt openbare ruimte etc.
- Inzet lokale omroep conform “ster&cultuur” bij de NPO voor promotie (culturele) evenementen (voor instanties met een outputcontract en verleende activiteitsubsidies) in samenwerking met VVV (advertisement radio/tv/kabel rondom evenementenkalender)
- Inzet lokale omroep voor informatievoorziening naar doelgroep 65+ op gebied WMO (o.a. met aankomende wijzigingen in beleid in gedachte, algemene voorzieningen, programma activiteitencentra, promotie Oosterhoutvoorelkaar etc.)
- Alternatieven voor huisvesting onderzoeken
- Samenwerking met Surplus op gebied van coördinatie/werving eigen vrijwilligers
- Samenwerking in de regio stimuleren (doelmatigheid)
- Prestatieafspraken op het gebied van bereik
- Periodiek overleg met bestuur over doelmatigheid, en naleven outputcontract
- Periodiek overleg met Programmabeleid Bepalend Orgaan (PBO) over nakomen eisen mediawet

Wat mag het kosten?

De kosten van dit voorstel bedragen in totaal € 64.000. Hiervoor is binnen de bestaande budgetten geen dekking mogelijk. Wij stellen daarom voor om dit bedrag uit de vrije reserve te onttrekken. Hierbij stellen we wel de volgende uitgangspunten voor:

- een eventuele extra bekostiging van het rijk zal altijd in de plaats komen van de nu toe te kennen extra bekostiging en invulling outputcontract (en dus nooit aanvullend);
- Bij een eventuele verhuizing van de ORTS in de toekomst naar een onderkomen waarbij de huisvestingskosten lager zijn dan de huidige kosten zal de extra bijdrage met hetzelfde verschil worden verlaagd.

Op welke manier is/wordt vormgegeven aan burgerparticipatie?

In het kader van de motie rondom toekomstverkenning lokale omroep is er een oproep geplaatst aan alle inwoners om mee te praten over de lokale omroep in Oosterhout. Geïnteresseerden hebben de mogelijkheid gehad om zowel via de mail als tijdens een bijeenkomst hun input te leveren (zie bijlage).

Daarnaast heeft er in 2016 een kijk- en luisteronderzoek plaatsgevonden (zie bijlage) en wordt ook jaarlijks in de burgerij-enquête aandacht besteed aan lokale media.

Nummer: BI.0180425

DE RAAD VAN DE GEMEENTE OOSTERHOUT;

Gelezen het voorstel van het college van 18 september 2018

BESLUIT:

1. Conform scenario 2 de ORTS een extra financiële bijdrage verstrekken van € 18.000 voor 2018 en € 46.000 extra voor 2019.
2. Dit bedrag van in totaal € 64.000 te onttrekken uit de vrije reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 23 oktober 2018.

DE RAAD VOORNOEMD,

, voorzitter

, griffier